

Læs mere om sommerblomster
... i bogen af Lena Månsson:
"Sommerblomster"
Forlaget Lindhardt og Ringhof

SOMMERBLOMSTER

set fra vindueskarmen

Om lidt begynder havearbejdet så småt. Lyset er kommet tilbage, og nu skal vi så de bedste blomstrende sommerblomster. Brug vindueskarmen som spireplads.

TEKST OG FOTO: LAILA SØLAGER, HAVEARKITEKT
TEGNINGER: HANS MØLLER

SOMMERBLOMSTER ER SJOVEST, når de lykkes. De flotte billeder på frøposerne skal holde mål med virkeligheden, når blomsterne springer ud i forskellige farver og forventede mængder. Men der er stor forskel på, hvor nemme sommerblomster er at få til at spire. Også dyrkningen kan være mere eller mindre ligetil – en del angribes let af sygdomme, mens andre går helt fri og bare bliver større dag for dag uden den store indsats.

De udvalgte ti i denne måned hører til de nemmeste.

GIV DEM ET FORSPRING

Sår man frøene inde, i stedet for at vente til det er lunt nok udenfor, får sommerblomsterne et forspring. Det betyder tidligere blomstring og mere robuste planter, der for eksempel bedre tåler lidt sneglegravn. Selvom forspiring er lidt besværlig, er det den bedste måde at få kickstartet sommerens blomsterflor.

De nemmeste og bedste sommerblomster vokser hurtigt til, blomstrer længe og er naturligtvis smukke og sunde. De skal ikke konstant nippes for visne blomster for at se pæne ud – og så gør det jo heller ikke noget, at de giver buketter i massevis.

Man kan lave et smukt bed med udelukkende sommerblomster. Eller blande dem ind i etablerede bede mellem roser og stauder. Desuden er køkkenhavens bede velegnede som dyrkningssted.

SÅDAN SÅR DU

Så i lave kasser med let fugtig så- og priklejord. Spray vand på jordoverfladen, når frøene er dækket med jord eller sand, der

svarer til to-tre gange frøets tykkelse på den korteste led. Herefter skal såkassen overdækkes med klar plast. Det holder på fugtigheden, men tillader lyset at passere.

Når frøene er spiret, flyttes kassen til en lys vindueskarm i et rum med 12-15 grader. Temperaturen passer til den tilgængelige lysmængde, og du får tætte, stærke planter. Bliver de små planter lange og ranglede, har de fået for lidt lys og for megen varme. Er skaden sket, klipper du planterne lidt ned, så der kun er to-tre bladpar tilbage. Herfra vil nye skud bryde frem – og planten stilles herefter køligere, men stadig lyst.

PRIKLING OG PLADS

Efterhånden bliver pladsen trang i såbakken. Derfor skal de små planter "prikles". Planterne løftes forsigtigt op med så megen rod som muligt og plantes enkeltvis i pletter eller i en ny kasse. Afstanden mellem planterne er 4-5 cm. De prikledte planter vandes lidt, men tit.

Planterne flytter ud i løbet af maj, når der ikke længere er risiko for nattefrost. Før sommerblomsterne plantes ud, skal de afhærdes – dvs. vænnes til de svingende temperaturer og vinden udenfor. Bær planterne ud om morgenen, stil dem i let skygge, og bær dem ind igen om aftenen. Eller træk et stykke fiberduk over dem for natten.

I løbet af fem-seks dage har planterne vænnet sig til det udendørs liv, og de kan plantes ud i haven med den afstand, der er angivet på frøposen.

LØVEMUND

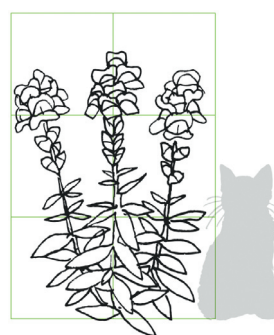
Antirrhinum majus

En klassiker blandt sommerblomster. Der er løvemund for enhver have: fra hvidt over lyserødt til varm orange, videre til rødt for at slutte i den dybeste fløjlsrøde farve. Småplanterne nippes tilbage til to blade, når de prikles – det giver forgrenede og stærke planter.

Løvemund passer til en frodig og romantisk havestil, hvor de oprettede blomsteraks med store maskeblomster giver et tiltrængt "spir" mellem andre mere rundkulede blomsterplanter.

Løvemunds blomsterstængler får efterhånden frø nederst på stænglen, mens de blomstrer videre opad. Tag gerne frø fra, når frøstandene er tørre – og gem dem i køleskab til næste år. Pluk løs af buketter, løvemund sætter blot flere, men ofte mindre blomster.

Det er ikke usædvanligt at se blomstrende løvemund i oktober, hvis de er plantet i nærheden af lune mure.

Anvendelse: I sommerblomstbede, i staudefor / rosenbedet, i krukker. Til afskæring.
Blomstringstid: Juni-november.
Blomster: Oprette aks, næsten alle farver undtagen blå.
Højde: 30-60 cm, sortsafhængigt.
Formering: 1. generation sås februar-marts inde. Sår derefter sig selv.
Placering: Fuld sol.
Afstande: 20 x 20 cm.

ORIENTALSK MYSIKE

Asperula orientalis

Blå, blå blomster på tynde stængler giver orientalsk mysike – som også kaldes blå skovmærke – et let og luftigt udseende. Denne sommerblomst behøver faktisk ikke såning indendøre, men ønsker man en tidlig sommer eller er uøvet med små spirer udendørs, kan det anbefales.

Da orientalsk mysike ikke er sart, kan småplanterne efter afhærdning allerede plantes ud i begyndelsen af maj. De blomstrer fint i halvskygge og er derfor meget velegnede som blå skovbund under letløvede træer og buske. Også fantastiske i forgrunden af roser og højere stauder.

Orientalisk mysike tiltrækker sommerfugle og kan med et smukt resultat bruges som kantplanter i køkkenhaven eller nær terrassen. Mellem rødkål og orange blomster giver orientalsk mysike et flot farvespil i potagérhaven.

Har du ikke meget plads i vindueskarmen, kan frøene sås direkte på voksestedet fra slutningen af april.

Type: Bladbærende busk, bundække / klatreplante.
Sortsvalget afgør: Højde, blomster- og bladfarver.
Hårdførhed: Hårdfør.
Blade: Runde blade, grønne eller brogede.
Blomster: Hvide eller gule "perler" mellem løvet.
Frugt: Hvide kapsler med orange frø.
Højde / bredde: 1 m x 1 m.
Placering: Sol / halvskygge / skygge.
Jord: Trives på alle jordtyper.
Næringsbehov: Kompost, vand i tørre perioder.

STOR VOKSURT

Cerinthe major purpurescens

Meget specielt udseende sommerblomst med blåligt-grønne blade og blålige blomster for enden af hver stængel. Hængende skudspidser, der giver planten en vis elegance. Knib småplanterne, så de forgrener sig, og der bliver mange skud fra den enkelte plante.

Kræver god jord eller tilførsel af gødning (kompost) i foråret. Det giver store planter, der nærmest står som lave buske. Støt gerne hver plante med ærteris stukket ned ved rødderne, så voksurten ikke knækker i blæst.

Voksurten er så markant, at den kan bruges som solitær plante, der markerer et hjørne eller danner højde i et bed, hvor bunden er dækket af lave sommerblomster.

Plantes ud, når frostnætterne er slut, da småplanterne er sarte over for frost. Frøene fra voksurten spirer ofte i haven de følgende år – og beholder spireevnen i hjemmelavet kompost, der bringes ud flere år efter.

Anvendelse: Solitært eller i selskab med roser og stauder. Til afskæring. I krukker.

Blomstringstid: Juni og frem til frost.

Blomster: Blålige klokkeblomster omsluttet af grågrønne højblade.

Højde: 60–80 cm.

Formering: 1. generation sås inde i slutningen af marts. Sår ofte sig selv derefter.

Placering: Sol.

Afstande: 40 x 40 cm.

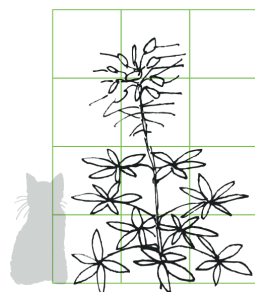
EDDERKOPPEPLANTE

Cleome hassleriana

Forførende sommerblomst, der fylder godt op mellem roser eller på bare pletter i staudebudet. Luftige, særprægede blomsterhoveder med meget lange støvdragere. Blomstringen forsætter opad, så den enkelte blomstestængel står i måneder, mens blomsterne blot kryber højere og højere op. Cleome kan nå en pæn højde på godt en meter, hvis den har god jord eller får kompost i foråret.

Har grentorne og en klistret saft, der hænger som lange tråde, når man klipper til buketter. Brug derfor handsker ved arbejdet med edderkoppeplante. Blomsterne dufter godt og er velegnede til buketter.

Vent med at plante småplanterne ud til hen i juni, hvor jorden er ordentlig varm. Skær gerne ned til 15 cm ved udplantningen, så forgrener planten sig og bliver overordentlig stabil på fødderne.

Anvendelse: I grupper med høje sommerblomster, roser og stauder. Til afskæring. I krukker.

Blomstringstid: Juni–oktober.

Blomster: Stor klase med lange støvdragere, rosa, hvid, purpur. Duft.

Højde: 80–120 cm.

Formering: Sås inde i marts–april.

Placering: Sol–let skygge.

Afstande: 40 x 40 cm.

STOLTE KAVALERER

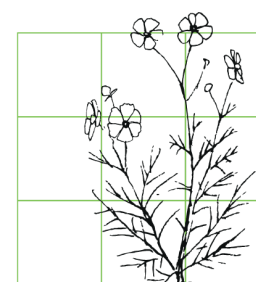
Cosmos bipinnatus

Yndige høje sommerblomster med silkeagtige kronblade og filigranagtigt løv – hvilket giver planten et meget let og elegant udseende. Farverne er alle nemme at indpasse mellem andre blomstrende vækster – hvid, rosa, karminrødt – alle med gul midte.

Frøene spirer hurtigt, og hvis planterne knibes ved priklingen, bliver de stærke og brede.

Buskagtig vækst, der på trods af højden ikke vælter. Giv gødning, men kun i begrænset mængde for at få mange blomster og undgå alt for høje planter. Har jorden fået kompost i foråret, er det som regel tilstrækkeligt. Det kræver rigeligt vand at blive til så store kraftige planter, så giv vand i tørre perioder.

Her er et utal af buketter at plukke fra juli til langt hen i efteråret. Der bryder til stadighed nye blomster frem. Vokser de stolte kavalerer langs åbne hegn eller stakitter, titter blomsterne smukt ud mellem lamellerne.

Anvendelse: I grupper med høje sommerblomster, roser og stauder. Til afskæring.

Blomstringstid: Juni–oktober.

Blomster: Enkeltblomster i rosa, hvid, purpur.

Højde: 60–110 cm.

Formering: Sås inde i marts–april, ude i maj.

Placering: Sol.

Afstande: 50 x 50 cm.

ÆRTEBLOMSTER

Lathyrus odorata

Ærteblomster hører til de bedste klatrende sommerblomster: De giver bedet højde, har ufatteligt mange blomster, farverne passer ind i enhver have og udsender den skønneste duft. Se på frøposen, om der er duft i den valgte sort.

De hårde frø skal ligge i vand et døgn tid før såningen. For at få grenede planter, der fylder bedre, og som ikke er så sårbare for at få hovedstængelen revet over, knibes småplanterne ved priklingen, så de forgrener sig.

Ærteblomster forsætter blomstringen, så længe de ikke får lov at sætte bælg. Nip visne blomsterstande af, hvis der ikke er blevet plukket buketter en tid. Giv lidt ekstra gødning midt på sommeren.

De tynde klatretråde snor sig nemt omkring ærteris, trådnæt og armeringsjern. Selvom ærteblomster holder af varme, er en sydmur både for varm og tør. Plant dem hellere frit, og lad dem sno sig til vejrs op ad et stativ.

Anvendelse: Op ad stativer, espaliér, pergola. Til afskæring.

Blomstringstid: Juli–november.

Blomster: Pastelfarver og klare blå, rosa, hvide, purpur og røde. Duft.

Højde: 150–200 cm.

Formering: Sås inde i marts–april, ude i slut-april.

Placering: Sol.

Afstande: 30 x 30 cm.

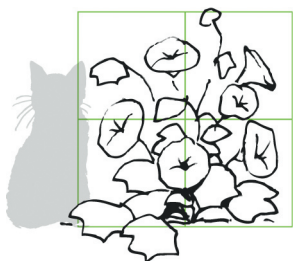
MAMELUKÆRME

Lavatera trimestris

Mamelukker er de rummelige underbenklæder, som kvinder gik med i forgange tider. Hvad mamelukærmer så er? Smukke sommerblomster med pastelfarvede blomster, der ligger som store tragte oven over løvet. En iøjnefaldende sommerblomst, der ligner hawaii-blomst. Selve planten er stivstillet og standhaftig som en busk, der også kan bruges som et-årig hække. En fantastisk afskæringsblomst, der fylder godt i buketter.

Mamelukærmer elsker varme. Derfor skal de først plantes ud i en varm periode i slutningen af maj. Kan også sås ude direkte på voksestedet i maj. De kraftige planter dækker jorden godt, så skal ukrudtet begrænses, er mamelukærmer velegnede.

Mamelukærmer tåler ikke våd jord. I stedet holder de af den varme, lidt tørre og magre jord – men giv alligevel vand og lidt gødning i løbet af sommeren.

Anvendelse: Som fyld i bede med sommerblomster, roser og stauder. Til afskæring.
Blomstringstid: Juli-oktober.
Blomster: Tragtformede, rosa, hvide, røde med mørkere årer.
Højde: 50–80 cm.
Formering: Sås inde i marts, ude i slut-april.
Placering: Sol.
Afstande: 50 x 50 cm.

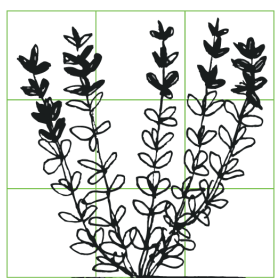
DUSKSALVIE

Salvia viridis

En af de nemme og dejligste salvier er dusksalvie. Med næsten usynlige blomster langs stænglen, men nok så iøjnefaldende højblade i farverne rosa, rød, violetblå eller hvid alt efter sorten. De nederste blade på planterne er almindeligvis grønne. Der er til mange buketter i hver enkelt plante af dusksalvie. Når de nye skud bryder frem efter afskæringen, er de mere farvestrålende end de første.

Frøene kan både sås inde i marts-april eller ude på voksestedet i en række. Udplant eller tynd ud til en afstand på 20 cm, så hver enkelt plante får tilstrækkelig plads til at blive en lille bred "busk". Det er smukke, hvis der er plantet flere planter ud i grupper – i blandede farver eller blot i én farve.

Dusksalvier trives bedst i en god jord. Tilsæt kompost i foråret, inden de plantes ud på blivestedet.

Anvendelse: På rækker eller i grupper med sommerblomster, roser og stauder. Til afskæring.
Blomstringstid: Juli-oktober.
Blomster: Højblade som "spir" i røde, hvide, violetblå, rosa farver.
Højde: 40–70 cm.
Formering: Sås inde i marts, ude i slut-april.
Placering: Sol.
Afstande: 20 x 20 cm.

KÆMPEVERBENA

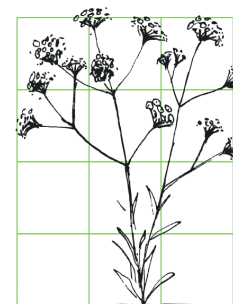
Verbena bonariensis

Kæmpeverbena er denne måneds gartneriske udfordring. Frøene skal have kulde for at spire, og derfor skal såbakken stå udendørs i to-tre uger (overdækket) eller frøene en tur i køleskabet. Når bakken tages ind eller frøene sås, stilles de i almindelig stuetemperatur.

Nogle dage efter at kæmpeverbena er spiret, stilles de i to uger køligt – 4–8 grader – men lyst. Herefter ved 12–15 grader i en lys vindueskarm. Kæmpeverbena forgrener sig ikke ret meget, knib derfor planterne ned til to-tre blade, når de prikles.

Planter, der står vinteren over, smider frø, som spirer flot til foråret. Markér stedet med en pind, og pas på med hakkejern.

Kæmpeverbena er spinkle planter uden meget løv. Derfor er det bedst at lavere planter dækker jorden, så ukrudt ikke får alt for gode betingelser. Blomsterne svæver som små violetblå skyer hen over bedet. Flotte sammen med græsser eller med roser og stauder.

Anvendelse: Luftige skyer mellem kompakte sommerblomster, roser og stauder. Til afskæring.
Blomstringstid: Juli-oktober.
Blomster: Små, lillablå, tiltrækker sommerfugle.
Højde: 80–120 cm.
Formering: Sås inde i februar-marts.
Placering: Sol.
Afstande: 20 x 20 cm.

APPELSIN-TAGETES

Tagetes tenuifolia

De orange eller gule blomster er ikke i høj kurs for tiden, men de småblomstrende appelsin-tagetes kan virkelig gøre noget godt i snart sagt enhver have.

De er et meget livsbekræftende indslag med gule, orange eller brunrøde blomster, enten det er som kant langs urtehaven, i krukker eller på en bar plet jord ved terrassen. Tagetes er kendt for at lugte dårligt. Men denne lille tagetes dufter dejligt af appelsin eller citron, blot den berøres ganske lidt.

Blomsterevnen hos tagetes er legendarisk – de bliver bare ved og ved fra midtsommer og helt frem til frost. Små blomster ligger som et tæt dække over det fint-fligede løv. Nye blomster springer ud oven over de gamle, endnu før de visner – derfor ser appelsin-tagetes altid friske ud.

Blomsterne kan spises og bruges som krydderurt eller til te.

Anvendelse: Kant eller fyld i bede med sommerblomster, dahlia eller stauder. I krukker.
Blomstringstid: Juni-oktober.
Blomster: Små, gule, orange eller brunrøde med mørkere midte. Duft.
Højde: 20–30 cm.
Formering: Sås inde i marts-april.
Placering: Sol.
Afstande: 15 x 15 cm.